

TANDORI DEZSŐ

Szétösszefüggés, összeszét

Nekem – se? – mindegy, valami szövegem szépen hangzik-e, ám magamnak már nem nagyon írnék. Olvasómnak írok, és így a cím metszett vége van kinek s miért fontos legyen. De mit mond ez tartalmáról?

Analitikusan írok főleg – most, már, jaj, toldások. Tehát mit jelent *szét-össze* és *összeszét*? Az elsőt, amit Olvasóm gondol. Ilyen egyszerű lesz a többi is itt.

Mennyiség és minőség, ez lett volna munkám élén. Majdnem ott van így is. A minőséges mennyiség, a mennyiséges minőség, ez pl. az írás – az irodalom – is. Csak elég ez?

Így jön be azért az egzisztencialitás fogalma. Ténye. Nem egzisztencia, nem egzisztencializmus, nem „ily gondolkodás”. Van valami, amit csak így nevezhetünk: egzisztencialitás. A legsűrűbb? Leglényeg? Ilyen nincs. Eleve van ez, elemi, evidencia is lehet. Egzisztencialitás. Az egzisztencialitás tematizálatlan. Az egzisztencialitás = a tematizálatlan. De mi lesz a témákkal? Csökkentebb értékűek? Nagyon nehéz. Nem lehet írni akkor a kismadarunkról, az édesanyánkról, Szép Ernőről, a naplementéről stb.? Lehet. Csak az kell, hogy relációssá váljon akkor az írás. Sok kis darab legyen, mint ez itt, és a sok kis darab... na, fiacskám, kérdi N. N. Á., na, mit csinál egymás tematikusságával? Kioltja, bizony; kioltják egymás tematikusságát a témák, relációssá lesz az egész, és már egzisztencialitás.

INNEN... Id. a végét

Az írás: mondás.

Az írás: mondás?

Várjunk.

Tere?

Az írás tere a gondolat, az érzet, a felfogó ember stb. között lelhető. Evidencia? Ha kell. Eredendőség? Akkor egzisztencialitás. De ha téma lesz belőle? Ld. imént. Nagyobb összefüggések – apró részletek – az írás egzisztencialitásának „nem ártanak”. Ismétlem: mint láttuk. A mondás fogalmi. Hagyjuk, hogy „már ha” fogalmi, legyen. Ám a fogalmak... Láttam egy ismeretterjesztő filmet. Egyiptomi alakok. Állatfejek emberfigurákon stb. Terrorizálják a terrorizálandót. Egészen a mindenkori – mai – funkcionáló emberfigurákig, hatalmat gyakorolnak. Eredendően nem létezhet zavartalan egzisztencialitás – tőlük. De az egzisztencialitás nem abszolútum-e? Az. Csak minket fosztanak meg az állatfejes emberalakok, emberfejes állatalakok ott a régi Egyiptomban – ah, Ekhnáton, N. N. Á.? akkor? – minden egzisztencialitás-lehetőségünkötől. Ezek a szimbólumok, eszmealakok, rögzült fogalmak stb., melyek az emberfejes... stb.-k, rögzítőink, rossz értelemben. Az egzisztencialitás nem rögzültség. Teljes irányú szabadság. De nem iránytalan. Ld. mindjárt a zénóni, atomista, régi görög pont. Gyanúm: pont, vonal, sík... eddig elmegyek. De a köbtartalmú dolgok már, a köbök: elsősorban – vicc? – kb.-k, körülbelülök, melyek képtelen mód gyakorolnak evidenciánk felett abszolút igényű hatalmat. Az írás nem ennek mondása. Már maga az írás mondás-mivolta is: nyitás a csonkaság felé. De jobb híján az íráshoz írás kell. Az írás a mi mesterségünkhöz kell. Ld. N. N. Á. a mesterségéhez írt versben. Mégis a fényt – light – elválasztja az éjszakától, az Egy-Időn rovátkolva teszi a magáét stb. De ez nem lehet a tematikus mondás. Ezért jó sok mindenfélét mondanunk. Nem elkavarolás céljából, hanem a dolgok elemi egymás-kioltásának lehetőségét megteremtendő. Ez lesz a dolog mégis-tere.

X X X

Jajistenem.

Mégistenem.

Máristenem.

Mégis, te nem.

Máris, te nem.

Istenem: is te nem,
te is nem.
Én istenem:
te is nem én.

x x x

A minap írtam Kurtág-Beckett jeligére valamit. De előzménye volt, amit lehagytam. Nézzük, hogyan volt eredetileg az egység. Tehát nem önisméltése a másutt kb. úgy közölt maradéknak.

Megjegyzem: törmelék: a következőkben törmellék:

A világnak?
Parittyának?
Parittyá!!
KB, PJ, JA
rendesen elszúrta.

Mégse?
Mégis?

Mégis?
Mégse?

Még *is*.
Még *se*.

Se még.
Is még.

Máris – is már – változtattam az eredetin. Mentetgetőznöm sem kell. Az analitikus írás: legjobb, ha – nem formalistán – nyelvanalitikus, szóanalitikus. Mindig Arany János nyomán.

x x x

Nem találtam fel semmit.
Fel se tálaltam semmit.
Remélem, le se tálaltam.
Remélem, ezzel mind le se találtam...

Hova.
Remélem, ezzel nem mélyekbe akartam letalálni.
Csak:
Csak némely dolgokra bátorítottam.
Né! mely dolgokra itten-ottan.
A vicc mindig erőltetett, csak néha mégis mázlista.

Fogyatkozó tematikák. Hát ezzel a papírszeletkémmel. Mit akartam. Nincs, hogy – pontatlanul – Kosztolányi: hogy jaj valaha mit akartam. Weöres: pontatlanul: görög szám héber látomás egymást pocsékul elrontotta mennygyümölcs és pokoltozás lett paradicsomos rántotta. Teteje mindennek, ez, Weörestől? Nem?
És nem görög, hanem hellén. És elő kéne keresni a könyvet. Valami nem stimmelt a görögnél, éreztem. A hellén pontról: a Görög Művelődéstörténet, Osiris Kiadás, 409–416. oldala környékén a pontról: Sok-sok pont az a vonal, melyen Zénón figurái mozognak. Tehát benső végtelen, egyenesében. Ld. manapság Gödel stb. Utolérhetetlenség van jelen. Nekem a pont körvonala, a végtelenig felezett pont – ah, matematikailag oszthatatlan a pont, ne már! metamatek mint matematikusi geometria, hm?? Tehát az egyenes célpontja, végpontja létrehozhatatlan, tehát ily fejlesztéssel, eléréssel semmi sem hozható létre. Vagy meglévőnek tételezünk bármit, vagy tárgyunk e létrehozhatatlanság-mint-tárgy.

Beugrik: már nem vagyok sehol, csak így-úgy valahol.

Már nem megyek sehova, csak így-úgy valahova. Végtelensége a nyelvnek, a nyelv mint pontok... stb. A konkrétum: szeretett drága Madárkám élete, nem pontra pont, egyetlen-meglévő-rettegése, itt jön össze a hellén pont és az egzisztencialitás félelem. A szorongás nem enged rendszerező tevékenységet: kártyabajnokságom így szűnt meg, így nem tudok – mert nem akarnék – írni. Ezt se!!

x x x

Aztán, ahogy napra nap: olcsóbb viccek is.
Az élet ráüti kedvenc nadrágomra a pecsétjét. Lángos étolaja. De ez is komolyat érint: kihíztam nadrágjaimat. Két zöld vászon van, télen jégerrel hordandó. Most akkor az egyik még pecsétes is.
Fel! Hecc velem. Elégedett, te!
Elégedett lehetsz velem.

Csődör. Kaszkadőr. Faszkadőr.

A legnagyobb lódítás a valódítás.

A történelem tárgya-dombja.

Hogyhogynincs hogyan?
Hogyhogyan van hogyan?
Hogyhogyan van hogy-nincs?
Hm...

Körhinták:

ahol nem az van, hogy nincs,
nem az nincs, hogy van,
hogy hogy nincs,
hogy hogy van.
Ahol nem az nincs, hogy van
stb.
További körhinta-részletek.
Törmellék, körhintaereszelék, körhintafészek.

Két fél ekképpen, kétféleképpen.

Egymásik – ikes igeként.

Egymásik, alkalommal.

Egymásunk – igeként.

Mintegy: egymásozunk. Más, hogy egy s másozunk.

Egymásozni: egy világ, két világ. Egy-s-másozni hány világ?

Ld. hány tenyér ha csattan. Két tenyér hány tenyér ha csattan.

Két tányér hány tányér, ha csattan.

x x x

Rendkívüli
rend belül.
Rend, belüli,
rendkívül.

Messze nem megy,
ha közel jön.

Nem egy, nem kettő:
semmiből.

Weöres idejére
ugyan ideér-e?
Mít már sehogyan!
Csak valahogyan.

Ha valahogyan,
ha csak sehogyan,
ha már sehogyan,
valahogy csak van.

Virágfi lennék
világ vasárnapján,
szegény Nagy Serest
csak megugornám.

Artistaháló
a csillag-álló,
a csillag-hulló:
örök megálló.

Megjön a hintó
Liliom-lánnyal,
én ugrom irtó
Seres-magánnyal.

x x x

Ki nem nyitom az ablakom,
kiugrom rajta!
Amíg ablakom nyithatom,
itt maradok, la.

Ha kinyitom az ablakot,
kiugrom, la.
Földet-érig gyomláljatok,
ez ám gyors munka,

nem ám is kajla.

Karinthy Aranyinak

Ne lenne semmi!
De legalább
valami lenne.
Ne semmi lenne,
a valami,
semmi, az lenne,
fenn-e vagy lenn-e.
Közbülső, menne.

Járva bujkálok,
bujkálva járok,
Legenda vagyok,
legyek valóban,
ellengedezve
mind a Valóban.

Csak idézőjelben lehet írni.
De mit idézek? Nem lehet bírni.
Hossza, szélte nincs, nem lehet nyírni,
Szélte se hossza, semmi-se-mind-mi.

x x x

Mi az élet?
Vége-hossza.
Mi az élet vége?
Hossza?

Mi az élet,
Arany János?
Odadőlök
fejtábládhoz.

Magamat idézem: párbeszéd.
– Most múlt el.
– Mi múlt el?
– Mondom, most.

Egy főcím:

ALZ

A többi: alcím.

Hamlet

El- és visszapusztulás.

Visztulás puszta.

Tiszta visztulás.

Lengyel őseimnek

Fel ez,

le ez:

felez.

De mi az ez?

x x x

Pusztulásra fel, mint mondtam,

Pilinszkynél balzsamozva,

Micsicsák a rabruhában,

pusztulok én, ő pusztulva.

Őszi lomb, közte zsong,

én közömbös, én vagyong.

Vánszorong

énvagyom,

erre ébredek egy hajnalon.

Okosabb, ha kidobom?

Az se, ha – tessék! – megtartom.

Van, ahogy van, volt, ahogy volt,

volt, ahogy van, vonszolódtam.

Áldatlan állapotokban

nem tudtam, pisilni „hogyan”.

Megműtöttek, pisilni tudok,

ez egy áldott állapot.

Békesség, nyugalom, motyogok, alhatnék,
semmi köze hosszú alszom, már csak még,
még csak már, amellet.
Boldogtalan alvó lett,
mert felébred amellet.
Az elalvás amulett,
ébredéssel kamu lett.
Bolond lennék, ha nem tudnék róla,
mit motyogok, ez a bolondnóta.
Mióta sincs, csak azóta.
Mumumu, hamumamu.

Ezt mind álmodtam...

...mivel elmondtam.
Mivel álmodtam?
Ezzel: elmondtam.
Nincs jó viszonyom
élete-mással,
nem jár keszonom
az álmodással.
Ha elfogadnak,
s közben nem tudnak,
hiába bírnak,
élővé tenni nem bírnak.
Levés, felvés, falazás,
a felezés másra más.
Itt, ott, amott, samott,
ott basszák meg,
csak a hozott
anyag vár meg.
Sejt-örökség, géni hajlam,
még hogy géniuszi voltam!
Az inneni világ:
kicsit túl világ.
De a túlvilág:
nagyon túlvilág.
Bizonytalan pont, ami csak vég jön,

zénóni elfont,
vonal-se-érzõn.
Érzem-se-érezem, pontja se kezd el,
vagy akármelyik szakadtja leskel:
mit lát? mi közén? nem az, hogy nincs pont,
pont-ahol, én-te, de nincs mit megbont,
nincs meg az egység, mely kétes lenne,
Zénón-végtelen-pontján gödellne,
jaj, Gödel, Gödel, bárhova tödd el,
én csak Szögedén vagyok, örökkal,
csak Szentlélökkel, nem ám ördöggel!

